

Roll No.

Code No.15106

Directorate of Distance Education
Acharya First Year Annual Examinations - May, 2015
Paper - 1, Vyakarana

Time : 3 hrs.]

(लघुशब्देन्दुशेखरः-पञ्चसन्ध्यन्तो भागः)

[Max. Marks: 100

(Write Answers in the Answer Booklet only)

केचन पञ्चप्रश्नाः समाधेयाः

5 x 20 = 100

- (१) नागेशमतरित्या 'रप्रत्याहारः' निरूपणीयः ।
- (२) 'भूवादयो धातवः' सदलकृत्यं व्याख्यात ।
- (३) 'पूर्वत्रासिद्धम्' इत्यस्य अधिकारत्वं निरूपयत ।
- (४) 'येन विधिस्तदन्तस्ये' ति सूत्रं यथाग्रन्थं विशदयत ।
- (५) स्थानिवत्सूत्रं व्याख्यात ।
- (६) 'वान्तो यि प्रत्यये' इत्यत्र वकारप्रश्लेषफलं निरूपयत ।
- (७) 'ईदूतौ च सप्तम्यर्थे' व्याख्यात ।
- (८) 'तुल्यास्य' सूत्रं सदलकृत्यं व्याख्यात ।
- (९) विप्रतिषेधे परं कार्यं - विवेचयत ।
- (१०) 'द्विस्त्रिचतु'रिति सूत्रे कृत्वोत्थं इति कस्य विशेषणमिति उपपादयत ।

○○○

Roll No.

Code No.15107

Directorate of Distance Education
Acharya First Year Annual Examinations - May, 2015
Paper - 2, Vyakarana
(महाभाष्यम्-१-६ आह्निकानि)

Time : 3 hrs.]

[Max. Marks: 100

(Write Answers in the Answer Booklet only)

केचन पञ्चप्रश्नाः समाधेयाः

5 x 20 = 100

- (१) व्याकरणाध्ययनस्य आनुषङ्गिकप्रयोजनानि लिखत ।
- (२) 'सिद्धे शब्दार्थसंबन्धे' इति वार्तिकं व्याख्यात ।
- (३) लृकारोपदेशप्रयोजनं यथाभाष्यं विशदयत ।
- (४) वर्णाः किमर्थवन्तः आहोस्वित् अनर्थकाः निरूपयत ।
- (५) 'नाझलौ' सूत्रमिदं यथाभाष्यं विशदयत ।
- (६) मात्प्रगृह्यसंज्ञायां तस्यासिद्धत्वादयावेकादेशप्रतिषेधः इत्याक्षेपं यथाभाष्यं समाधत्त ।
- (७) 'तस्मादस्तु स एव मध्यमः पक्षः' इति पङ्क्तेराशयं निरूपयत ।
- (८) 'ईदूतौ च सप्तम्यर्थे' इति सूत्रे अर्थग्रहणप्रयोजनं निरूपयत ।
- (९) 'सर्वनामानि' इत्यत्र णत्वं कुतो न भवतीति विशदयत ।
- (१०) 'न धातुलोपार्धधातुके' इति सूत्रे आर्धधातुकग्रहणं कस्य विशेषणमिति निरूपयत ।

०००

I. प्रश्नप्रश्नाः समाधेयाः।

5 x 10 = 50

- (१) कर्तृकर्मणोः तिङ्र्थत्वे किं मानम् ।
- (२) कर्मवद्भावव्यवस्थां दर्शयत ।
- (३) भावनायाः तिङ्र्थत्वे दूषणानि प्रदर्शयत ।
- (४) सकर्मकाकर्मकविभागं निरूपयत ।
- (५) 'उत्सर्गोऽयं कर्मकर्तृ' इत्यादि कारिकाशयं विवृणुत ।
- (६) वैयाकरणमतमनुसृत्य धात्वर्थं वर्णयत ।
- (७) 'साधुत्वमष्टकस्यास्य क्रिययैव' - व्याख्यात ।
- (८) व्यापारो भावना - कारिकां व्याख्यात ।

II. पञ्चसूत्राणि व्याख्यात।

5 x 5 = 25

- (१) ओः पुयण्जपरे ।
- (२) उभौ साभ्यासस्य ।
- (३) इको झल् ।
- (४) सनि च ।
- (५) दम्भ इच्च ।
- (६) धातोः कर्मणः समानकर्तृकादिच्छायां वा ।
- (७) सिध्यतेरपारलौकिके ।
- (८) लभेश्च ।

III. पञ्चसमाधेयाः

5 x 25 = 25

- (१) 'वाह ऊर्ध्व' इति सूत्रे ऊर्ध्वग्रहणेन किं ज्ञायते ?
- (२) 'एकः पूर्वपरयोः' इति सूत्रं किं ज्ञापयति ?
- (३) 'अष्टनो दीर्घात्' अत्र दीर्घफलं किम् ।
- (४) वर्णग्रहणे जातिग्रहणमित्यस्य ज्ञापकं किम् ।
- (५) पुरुषसंज्ञा परस्मैपदसंज्ञां न बाधत इति सप्रमाणं साधयत ।
- (६) स्त्रीप्रत्ययेषु तदन्तविधेः फलं किम् ।
- (७) 'इदमस्थमुः' इति सूत्रे उकारग्रहणं किमर्थम् ।
- (८) 'ददातिदधात्योर्विभाषा' इत्यनेन किं ज्ञाप्यते ।

Roll No.

Directorate of Distance Education
Acharya First Year Annual Examinations - May, 2015
Paper - 4, Vyakarana
(परिभाषेन्दुशेखरः सम्पूर्णः)

Code No.15109

Time : 3 hrs.]

(Max. Marks: 100

(Write Answers in the Answer Booklet only)

केचन पञ्चप्रश्नाः समाधेयाः

5 x 20 = 100

- (१) कार्यमनुभवन्निति परिभाषायाः ज्ञापकत्वमुपपाद्य, नैषा ज्ञापकसाध्येति पङ्क्तेराशयं स्फुटयत ।
- (२) उभयगतिरिह भवति - व्याख्यात ।
- (३) गौणमुख्यन्यायः कुत्र प्रवर्तत इति निरूपयत ।
- (४) व्यपदेशिवद्भावोऽप्रातिपदिकेन - इत्यस्याः फलं निरूपयत ।
- (५) अर्थकृतबहिरङ्गत्वानाश्रयणे मानं प्रदर्शयत ।
- (६) वार्णपरिभाषायाः फलं निरूपयत ।
- (७) सन्निपातपरिभाषायाः अनित्यत्वे फलानि प्रदर्शयत ।
- (८) अङ्गवृत्तपरिभाषां व्याख्यात ।
- (९) लादेशेषु वासरुपविधिर्नास्ति - कुतः विशदयत ।
- (१०) पर्जन्यवल्लक्षणप्रवृत्तिः - सप्रसङ्गमुपपादयत ।

○○○

Roll No.

Code No.15110

Directorate of Distance Education
Acharya First Year Annual Examinations - May, 2015
Paper - 5, Vyakarana

(वाक्यपदीयम्-ब्रह्मकाण्डम्, परमलघुमञ्जूषा-आदितः तात्पर्यान्ता, वै.सि.कौ-नामधातु-आत्मनेपद-
परस्मैपदप्रकरणानि, भाषाशास्त्र च)

Time : 3 hrs.]

[Max. Marks: 100

(Write Answers in the Answer Booklet only)

I. त्रीन् समाधत्त।

3 x 10 = 30

- (१) ब्रह्मकाण्डे प्रतिपादितविषयान् सङ्गहेण लिखत ।
- (२) वाक्यपदीयरीत्या व्याकरणस्य दर्शनत्वं व्यवस्थापयत ।
- (३) ध्वनिस्फोटयोः स्वरूपं ग्रन्थदिशा निरूपयत ।
- (४) स्फोटः कुतः स्वीकर्तव्यः इति सप्रमाणं निरूपयत ।
- (५) अष्टपादार्थनिरूपणम् ।

II. चत्वारि सूत्राणि व्याख्यात।

4 x 5 = 20

- (१) सुप आत्मनः क्यच्।
- (२) उपमानादाचारे ।
- (३) पूर्ववत्सनः ।
- (४) भुजोऽनवने ।
- (५) व्याङ्परिभ्यो रमः।
- (६) विपराभ्यां जेः ।
- (७) क्यस्य विभाषा ।

III. चतुर्णां लघुटिप्पणीं लिखत।

4 x 5 = 20

(१) लक्षणानिरासे बीजं दर्शयत ।	(२) न्यायमते का नाम शक्तिः ।
(३) आसत्तिः।	(४) अष्टौ स्फोटाः के ते।
(५) शब्दार्थयोः तादात्म्यं स्पष्टयत ।	(६) आकाङ्क्षा ।
(७) व्यञ्जनां व्यवस्थापयत ।	(८) बौद्ध एवार्थः शक्यः - विशदयत ।

IV. पञ्चप्रश्नाः लेखनीयाः।

5 x 6 = 30

- (१) ध्वनिनियमाः ।
- (२) ध्वनिपरिणामविशेषाः ।
- (३) सूक्ष्मीकरणम् ।
- (४) व्यञ्जन - स्वरलोपः ।
- (५) तालव्यनियमः ।
- (६) मूर्धन्यनियमः ।
- (७) वर्णोच्चारणे मतभेदाः ।
- (८) ध्वन्यभिव्यक्तौ मतानि ।